

İŞİTSEL REHABİLİTASYONDA UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi İclal ŞAN
Uzm. Ody. Sevginar ÖNDER

Yazarlar

Ody. Dilek SÖYLER
Ody. Elif Aygen TOPÇUOĞLU

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8125-75-7

Kitap Adı

İşitsel Rehabilitasyonda Uygulama Örnekleri

Editörler

İclal ŞAN

ORCID iD: 0000-0002-9991-6806

Sevginar ÖNDER

ORCID iD: 0000-0001-6085-1868

Yazarlar

Dilek SÖYLER

ORCID iD: 0000-0001-5248-827X

Elif Aygen TOPÇUOĞLU

ORCID iD: 0000-0003-1431-6615

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

MED007000

DOI

10.37609/akya.1600

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Çocukluk döneminde meydana gelen işitme kaybı tüm gelişim alanlarında önemli etkilere neden olur. Bu etkilerin en aza indirgenmesi rehabilitatif çalışmalarla sağlanabilmektedir. İşitsel rehabilitasyon, işitme kayıplı çocukların dinleme yoluyla işitme duyusunu en üst düzeyde kullanmasını sağlar. Olmazsa olmaz koşulu ise erken tanılama ve uygun amplifikasyondur. İşitme kayıplı çocuklarla yapılan rehabilitatif çalışmalar, onların sadece dil ve konuşma gelişimine yönelik becerileri kazandırmaya değil bilişsel, motor ve sosyal-duygusal gelişimlerini de destekler. İşitme kaybının doğası gereği her işitme kayıplı çocuk sadece işitsel rehabilitasyondan yarar sağlayamayabilir. Böyle durumlarda farklı rehabilitatif yöntem ve tekniklere ihtiyaç duyulmaktadır. Günümüzde, işitme kayıplı çocukların rehabilitasyonunda işitsel sözel yöntemlere ek olarak total iletişim yöntemlerinin kullanımı yaygınlaşmıştır.

Rehabilitasyon uygulamalarında mesleki değerlendirme ve uygulamalar, rehabilitasyonunun başarıya ulaşmasında oldukça önemlidir. İşitme kayıplı çocukların rehabilitasyonunda ise odyologların rehabilitatif çalışmaları önemli bir yere sahiptir. Rehabilitasyonun etik ilke ve amaçları doğrultusunda işitme kayıplı çocuğun klinik değerlendirmesinden, amplifikasyon adaptasyon ve uygulamalarına, işitsel rehabilitasyon ve eğitim dahil olmak üzere odyologlar tarafından geniş bir yelpazede hizmet sunumu yapılmaktadır. Rehabilitasyon içeriğinde, işitme kayıplı çocuğa uygun eğitim programı ve materyallerin hazırlanması gereklidir. Bu kapsamda, odyologların eğitim programı ve materyal hazırlama becerilerini kazanmış olmaları önem taşımaktadır. Odyoloji bilim alanında, her akademik düzeyde odyolog ve odyolog adaylarının, işitme kayıplı çocuğun iletişim yöntemine uygun eğitim programı ve materyalini hazırlamalarına yardımcı olacak bir yayın olmaması, bu kitabın hazırlanmasının temelini oluşturmuştur. Kitabımızın içeriği, etkinlik programı hazırlama temelinde uygun materyal(ler)in seçimi ve/veya hazırlanmasından oluşmuştur. Etkinlik programı örnekleri, iletişim yöntemine göre ayrı ayrı ve aşamalı olarak verilmiş, renkli görsellerle desteklenmiş-

tir. Yazım dilinin açık ve anlaşılır olmasına ayrıca dikkat edilmiştir. Etkinlik rnekleri eğer odyoloğu uygun görürse, işitme kayıplı çocuğun takvim yaşına, işitme yaşına, diğer gelişim alanlarındaki (alıcı ve ifade edici dil, kaba motor, ince motor, duyu entegrasyon, kişi-sel-sosyal gelişimsel özelliklerine, bilişsel becerilerine, pragmatik becerilerine) ve kullandığı iletişim yöntemine göre yeniden uyarlanabilir veya çeşitlendirilebilir.

"İşitsel Rehabilitasyonda Uygulama rnekleri" kaynak kitabının hazırlanmasının her aşamasında ve yayımlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederiz. Bu kaynak kitabı okuyacak odyolog ve odyolog adayı meslektaşlarımızın mesleki bilgi ve becerilerini arttırmada yararlı olmasını diliyor, teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi İclal şAN
Uzm. Ody. Sevginar ÖNDER
Mayıs, 2022

Bu kitap editörlerin çocukları; Osman Anıl Şan, Helin Sera Şan, Adil Arda Önder, Nur Olcay Önder ve yazarların yeğeni Asya Öztürk, kardeşi Tutku Topçuoğlu ve annesi Ayşe Söyler ve babası Adnan Söyler'e ithaf edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

1. Dinleme Eğitimi.....	1
1.a. Dinleme Etkinliği:.....	1
1.b. Dinleme Etkinliği:.....	3
1.c. Dinleme Etkinliği:.....	5
2. Sesi Fark Etme.....	8
2.a. Sesi Fark Etme Etkinliği:.....	8
2.b. Sesi Fark Etme Etkinliği:.....	9
3. Sese Yönelme.....	11
3.a. Sese Yönelme Etkinliği:.....	11
3.b. Sese Yönelme Etkinliği:.....	13
4. Ses Kaynağını Arama.....	14
4.a. Ses Kaynağını Arama Etkinliği:.....	14
4.b. Ses Kaynağını Arama Etkinliği:.....	15
5. Sese Dikkatini Yönelme.....	17
5.a. Sese Dikkatini Yönelme Etkinliği:.....	17
5.b. Sese Dikkatini Yönelme Etkinliği:.....	18
6. Sesi Ayırt Etme.....	20
6.a. Sesi Ayırt Etme Etkinliği:.....	20
6.b. Sesi Ayırt Etme Etkinliği:.....	21
6.c. Sesi Ayırt Etme Etkinliği:.....	23
7. Sesi Tanıma.....	25
7.a. Sesi Tanıma Etkinliği:.....	25
7.b. Sesi Tanıma Etkinliği:.....	26
8. Sesi Anlama.....	29
8.a. Sesi Anlama Etkinliği:.....	29
8.b. Sesi Anlama Etkinliği:.....	30
9. İşitsel Hafıza.....	32
9.a. İşitsel Hafıza Etkinliği:.....	32
9.b. İşitsel Hafıza Etkinliği:.....	33
9.c. İşitsel Hafıza Etkinliği:.....	34

9.d. İşitsel Hafıza Etkinliği:	36
10. İşitsel İşleme	38
10.a. İşitsel İşleme Etkinliği:	38
10.b. İşitsel İşleme Etkinliği:.....	40
11. İşitsel Dikkat	42
11.a. İşitsel Dikkat Etkinliği:	42
11.b. İşitsel Dikkat Etkinliği:.....	43
11.c. İşitsel Dikkat Etkinliği:.....	46
12. İşitsel Hafıza Süresi ve Sıralama.....	47
12.a. İşitsel Hafıza Süresi ve Sıralama Etkinliği:	47
13. İşitsel Farkındalık ve Algı.....	50
13.a. İşitsel Farkındalık ve Algı Etkinliği:.....	50
13.b. İşitsel Farkındalık ve Algı Etkinliği:.....	51
14. İşitsel Süre.....	53
14.a. İşitsel Süre Etkinliği:.....	53
14.b. İşitsel Süre Etkinliği:	54
15. İşitsel Yöntem.....	56
15.a. İşitsel Yöntem Etkinliği:	56
15.b. İşitsel Yöntem Etkinliği:.....	58
16. Sözel Yöntem.....	61
16.a. Sözel Yöntem Etkinliği:.....	61
16.b. Sözel Yöntem Etkinliği:	64
17. İşitsel Sözel Yöntem.....	66
17.a. İşitsel-Sözel Yöntem Etkinliği:.....	67
17.b. İşitsel-Sözel Yöntem Etkinliği:.....	69
18. İşitsel Sözel Terapi.....	71
18.a. İşitsel-Sözel Terapi Etkinliği:.....	71
18.b. İşitsel-Sözel Terapi Etkinliği:	73
19. İşaret Dili.....	75
19.a. İşaret Dili Etkinliği:.....	75
19.b. İşaret Dili Etkinliği:	78
20. Total İletişim Yöntemi.....	79
20.a. Total İletişim Yöntemi Etkinliği:	79
20.b. Total İletişim Yöntemi Etkinliği:.....	80
20.c. Total İletişim Yöntemi Etkinliği:	82

KAYNAKLAR

- Akçamete, G. (2003). İşitme engelliler eğitiminde öğretmen el kitabı. MEB Yayınları.
- Altınay, Ş. & Ertürk, B. B. (2012). Eğitim Odyolojisi ve işitme engellilerde özel eğitim süreci. *Türkiye Klinikleri Dergisi*, 5(2), 100-110.
- Aran, O. & Akarun, L. (2009). İşaret dili işleme ve etkileşimli işaret dili eğitim araçları. *Boğaziçi İşaret Dergisi*, 16(1), 81-93.
- American Speech–Language–Hearing Association (ASHA) (2005). (Central auditory processing disorders—the role of the audiologist [Position Statement]. Available from www.asha.org/policy/.
- Bamiou, D. E., Musiek, F. E., & Luxon, L. M. (2001). Aetiology and clinical presentations of auditory processing disorders. *Arch Dis Child*, 85, 361-365.
- Bellis, T. J. & Anzalone, A. M. (2008). Intervention approaches for individuals with (central) auditory processing disorder. *Contemporary Issues in Communication Science and Disorders*, 35, 143-153.
- Chermak, G. D. & Musiek, F. E. (2014). Handbook of central auditory processing disorder (2. Basım). Plural Publishing.
- Bolulu, A., & Elkin, N. (2019). İşitsel işleme, bozuklukları ve potansiyeller. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(8), 816-826.
- Cengiz, D. U., Yayan, E. H., Ercan, M. K., Kolcu, D., & Akgül, F. (2016). İşitme engelli çocuklarda dil kazanımı ve konuşma eğitimi. Conference: 1. International Congress On Woman And Child Health and Training, Kocaeli, Türkiye.
- Cunningham, P. M. & Allington R. L. (2003). Classrooms that work. Boston: Allyn and Bacon.
- Dikyuya, H., Makaroğlu, B., & Arık, E. (2015). Türk İşaret Dili DilBilgisi kitabı. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Yayınları.
- Doğan, Y. (2016). Dinleme eğitimi. Pegem Akademi.
- Doğru, E. (2010). İşitsel-dilsel yöntem. *Eskiyeşi*, 18, 119-127.
- Dornan, D., Hickson, L., Murdoch, B., Houston, T. & Constantinescu, G. (2010). Is auditory verbal therapy effective for children with hearing loss? . *The Volta Review*, 110(3), 361-387.
- Emiroğlu, S. & Pınar, F. N. (2013). Dinleme becerisinin diğer beceri alanları ile ilişkisi. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(4), 769-782.
- Erken, Ş. B. (2017). *Prelingual ve postlingual işitme kayıplı bireylerde koklear implantın işitsel algı test sonuçları üzerine etkisinin değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Estabrooks, W. (2006). *Auditory-verbal therapy and practice*. Washington: Alexander Graham Bell Association for the Deaf and Hard of Hearing.

- Girgin, M. C. (2006). İşitme engelli çocukların konuşma edinimi eğitiminde dinleme becerilerinin önemi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 7(1), 15-28.
- Girgin, Ü. & Karasu, H.P. (2007). İşitsel/sözel yaklaşımla eğitim gören işitme engelli öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 146-156.
- Gunning, T. G. (2003). *Greating literacy instruction for all children*. Boston: Allyn and Bacon.
- Güneri, E., Üney, R. & Demirci, O. O. (2018). Kişiler arası etkili iletişim. İstanbul Gelişim Üniversitesi Yayınları.
- İşitsel algı. (t.y.). Erişim adresi: <https://www.cognifit.com/tr/science/cognitive-skills/auditory-perception>. Erişim tarihi: 20 Nisan 2021.
- İşitsel seçici dikkat. (t.y.). Erişim adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0%C5%9Fitsel_se%C3%A7ici_dikkat. Erişim Tarihi: 02 Mayıs 2021.
- Kavut, S. (2018). Bir iletişim edimi ve kişilerarası iletişim bileşeni olarak dinleme becerileri. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 5(17), 218-229.
- Melanlioğlu, D. (2012). Dinleme becerisinin geliştirilmesinde ailenin rolü. *Sosyal Politika Çalışmaları*, 7(29), 65-77.
- Naglieri, J. (2010). *Encyclopedia of child behavior and development* (J. Naglieri and S. Goldstein, Eds.). Springer.
- Özbay, M. & Çetin, D. (2011). Dinleme becerisinin geliştirilmesinde prozodik farkındalığın önemi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(26), 156-175.
- Özmen, E. R., Bilgi, A. D., Açıkgöz, G. & Er, Z. (t.y.). Öğrenmeye hazırlık ve erken okuryazarlık öğretmen kılavuz kitabı. (E. R. Özmen, Ed.). MEB Yayınları.
- Schirmer, B. R. (2000). *Language and literacy development in children who are deaf*. Boston: Allyn and Bacon.
- Şan, İ. (2021). Türkçe'nin Fonolojisi. Odyolojide Artikülasyon ve Fonoloji (İ. Şan ve B. Öztürk, Eds.). Akademisyen Kitabevi A.Ş., Ankara.
- Timur, A. P. (2016). İşitme engelli bireylerde dil kullanımı ile depresyon arasındaki ilişkide saldırganlık eğiliminin etkisi: bir yapısal eşitlik modellemesi çalışması. Yüksek lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tompkins, G. E. (2000). *Teaching writing: Balancing process and product*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Topbaş, S. (2011). *Sesbilgisel gelişim*. (S. Topbaş, Ed.). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Yücel, E. (2011). *Dil ve konuşma etkinlikleri "Birlikte Oynayalım, Öğrenelim, Eğlenelim"*. Art Reklamcılık Yayınları.